

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 52577/15
Danica TODOROVIĆ i Nikola TODOROVIĆ
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 19. lipnja 2018. u vijeću u sastavu:

Kristina Pardalos, *predsjednica*,

Ksenija Turković,

Tim Eicke, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 19. listopada 2015.,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na očitovanje koje su dostavili podnositelji zahtjeva,

nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelji zahtjeva, gđa Danica Todorović i g. Nikola Todorović, državljani su Republike Hrvatske rođeni 1954. odnosno 1973. godine i žive u Sisku. Podnositelje zahtjeva zastupao je g. L. Šušak, odvjetnik iz Zagreba.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Sela Blinjski Kut i Kinjačka smještena su jedno pored drugog, u blizini grada Siska. U proljeće 1991. godine započeo je oružani sukob u Hrvatskoj. Nekoliko sela u blizini Siska, uključujući Blinjski Kut i Kinjačku, ubrzo su zauzele srpske paravojne snage.

5. Prema navodima Vlade, 22. kolovoza 1991. godine hrvatske su snage izvršile vojnu operaciju pod kodnim imenom „Noćna straža“ kojom su pokušale povratiti kontrolu od srpskih paravojnih snaga nad nekoliko sela na području Siska, uključujući i Blinjski Kut.

6. Prema navodima podnositelja zahtjeva, dana 22. kolovoza 1991. godine, hrvatska je vojska provela etničko čišćenje u sedam sela sa srpskim stanovništvom na području Siska. Ubijeno je šesnaest civila, koji su svi bili srpskog etničkog podrijetla, navodno od strane hrvatskih vojnika. Nakon toga, preostale osobe srpskog etničkog podrijetla, uključujući i njihove obitelji, pronašle su sklonište u Kinjačkoj te su se vraćale u Blinjski Kut samo kako bi hranile svoju stoku. Prema tvrdnjama podnositelja zahtjeva, 23. rujna 1991. godine, N.T. suprug, odnosno otac podnositelja zahtjeva zarobljen je i usmrćen od strane hrvatske vojske zajedno s još dvije osobe.

2. Istraga

7. Točno neutvrđenih datuma hrvatske su vlasti započele istragu o ubojstvima osoba na području Siska tijekom oružanog sukoba. Dana 12. veljače 2003. godine, kada je policija iz Siska obavila obavijesni razgovor s Lj.Đ., saznala je da je 1991. godine u Blinjskom Kutu ubijeno nekoliko civila srpskog etničkog podrijetla, ali ne i N.T. Daljnjim obavijesnim razgovorima sa stanovnicima sela otkriveno je da je i N.T. bio među ubijenima 1991. godine.

8. Između 5. prosinca 2004. i 14. listopada 2010. godine policija je obavila obavijesne razgovore s brojnim potencijalnim svjedocima, od kojih su većina stanovnici Blinjskog Kuta i Kinjačke. U njihovim izjavama otkriveno je da su 10. rujna N.T., M.Č. i M.Š. otišli u Kinjačku nahraniti svoju stoku i da su ubijeni od nepoznatih osoba, moguće hrvatskih vojnika, koji su ih dozvali iz obližnjeg polja kukuruza. Dana 23. rujna 1991. godine pronađeni su ostaci trojice muškaraca koji su nestali 10. rujna 1991. godine na cesti u Blinjskom Kutu.

9. Dana 17. studenog 2005. godine policija je iskopala grob N.T.-a.

10. Dana 13. prosinca 2005. godine policija iz Siska obavijestila je Odjel za terorizam i ratne zločine da je utvrdila kako N.T. nije bio pripadnik srpskih paravojnih postrojbi, da je bio nenaoružan i da je nosio civilnu odjeću u trenutku ubojstva. Policija je nadalje utvrdila da su hrvatske snage držale položaj u blizini trgovine na zavoju na cesti, a linija razgraničenja protezala se istočno preko željezničke pruge. Srpske paravojne snage držale su položaje na liniji između Blinjske Grede, Bestrme i Kinjačke samo 400

do 500 metara udaljene od mjesta na kojem se nalazila hrvatska vojska u Blinjskom Kutu. Držale su položaj do proljeća 1992. godine kada su stigle snage UNPROFOR-a.

11. Dana 21. prosinca 2005. godine Policijska uprava sisačko-moslavačka prosljedila je gore navedeno izvješće Županijskom državnom odvjetništvu u Sisku.

12. Dana 2. lipnja 2006. godine zastupnik podnositelja zahtjeva podnio je kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Sisku protiv I.K., V.C., K.V. i M.Šu., navodeći, *inter alia*, da su oni bili pripadnici hrvatskih vojnih postrojbi koje su 22. kolovoza 1991. godine provele vojnu operaciju u nekoliko sela na području Siska, uključujući Blinjski Kut, u kojoj su ubijeni brojni civili. Županijsko državno odvjetništvo u Sisku odbacilo je tu prijavu 11. prosinca 2006. godine, a u kojoj nije bilo nikakvih navoda o događajima od 10. rujna 1991. godine.

13. Dana 4. rujna 2009. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku obavijestilo je Policijsku upravu sisačko-moslavačku da se njezino izvješće od 21. prosinca 2005. godine (vidi stavak 11. ove odluke) tretira kao kaznena prijava protiv nepoznatih počinitelja u pogledu ubojstava N.T., M.Č. i M.Š. koja su klasificirana kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

14. Dana 24. rujna 2015. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku zatražilo je od policije dodatne informacije, te ju uputilo da provede daljnje obavijesne razgovore i utvrdi koja je jedinica hrvatske vojske bila raspoređena u Blinjski Kut i Komarevo u razdoblju od sredine rujna do sredine listopada 1991. godine. Od policije je zatraženo i da utvrdi identitet nekoliko pripadnika hrvatske vojske koje su spomenuli svjedoci (Z.Š., Ž.B. i M.S.) i da s njima obavi obavijesni razgovor.

15. Dana 29. listopada 2015. godine policija u Sisku zatražila je od Ministarstva obrane informacije o postrojbama hrvatske vojske prisutnima u Blinjskom Kutu i Komarevu u razdoblju od sredine rujna do sredine listopada 1991. godine. Također je zatražila imena njihovih članova i zapovjednika, kao i informacije o postrojbama u kojima su služili Z.Š., Ž.B. i M.S.

16. Dana 23. studenog 2015. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku pribavilo je presliku spisa predmeta koji se odnosi na građansku tužbu za naknadu štete koju je podnio podnositelj zahtjeva (vidi stavak 29. ove odluke).

17. Dana 26. studenog 2015. godine policija u Sisku obavijestila je Službu kriminalističke policije da je Z.Š. umro, te da je identificirala šesnaest osoba po imenu Ž.B.

18. Dana 26. veljače 2016. godine policija je obavila obavijesni razgovor sa S.P., koji je izjavio da je bio pripadnik srpskih paravojskih snaga u Kinjačkoj, ali da nema nikakvih saznanja o ubojstvu N.T.-a.

19. Dana 7. travnja 2016. godine policija je obavila obavijesni razgovor sa Ž.B., koji je izjavio da je bio pripadnik 57. bojne hrvatske vojske, te je služio kao kurir između Siska i Pule. Nije imao nikakvih saznanja o ubojstvu N.T.-a. Zapovjednik njegove jedinice najprije je bio M.C., a kasnije S.G., koji je umro 1995. godine.

20. Dana 19. travnja 2016. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku ponovno je zatražilo od Ministarstva obrane informacije o postrojbama hrvatske vojske prisutnim u Blinjskom Kutu i Komarevu u razdoblju od sredine rujna do sredine listopada 1991. godine, imena njihovih pripadnika i zapovjednika, kao i informacije o jedinicama u kojima su služili Ž.B., Z.Š. i M.S.

3. Kaznene prijave protiv F.G.-a

(a) Prva kaznena prijava iz 2007. godine

21. Dana 27. travnja 2007. godine Zajednica Srba u Republici Hrvatskoj podnijela je Županijskom državnom odvjetništvu u Sisku kaznenu prijavu protiv F.G.-a, bivšeg premijera Hrvatske koji je bio i predsjednik Kriznog stožera Republike Hrvatske te glavni koordinator između Kriznog stožera u Sisku i Kriznog stožera hrvatske vlade, kao i protiv nekoliko visokih državnih dužnosnika, uključujući Đ.B. i V.M., navodeći da su počinili ratne zločine protiv civilnog stanovništva na području Siska. Navodno je ubijeno više od 600 osoba na području Siska. Ime N.T.-a nije bilo na popisu žrtava.

22. Dana 26. srpnja 2007. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku odbacilo je navedenu prijavu u odnosu na F.G.-a uz obrazloženje da je Vlada poduzela sve mjere u okviru svoje nadležnosti usmjerene na sprječavanje i kazneni progon djela povezanih s ratom u Hrvatskoj, te je na sjednici od 4. veljače 1992. godine usvojila zaključke čiji je cilj, *inter alia*, bio zaštita ljudskih prava i sloboda te provedba vladavine prava.

23. Dana 20. lipnja 2011. godine Policijska uprava sisačko-moslavačka podnijela je kaznenu prijavu protiv Đ.B., V.M. i D.B., navodeći da su počinili ratne zločine protiv civilnog stanovništva. Đ.B. je umro tijekom postupka. Dana 9. prosinca 2013. godine Županijski sud u Osijeku proglasio je V.M.-a krivim za počinjenje ratnih zločina protiv civilnog stanovništva jer je u svojstvu „zapovjednika redarstvenih snaga na području Siska i Banovine“ i „zamjenika načelnika policije u Sisku“ dopustio ubojstva osoba srpske etničke pripadnosti i nije poduzeo odgovarajuće mjere kako bi spriječio ta ubojstva. Dana 10. lipnja 2014. godine presudu je potvrdio Vrhovni sud postupajući po žalbi, a V.M. je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od deset godina. N.T. nije bio naveden kao žrtva zločina za koje je V.M. proglašen krivim. D.B. je oslobođen zbog nedostatka dokaza.

(b) Druga kaznena prijava iz 2012. godine

24. U travnju 2012. godine Zajednica Srba u Republici Hrvatskoj podnijela je novu kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku protiv F.G.-a, navodeći da je počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva. Navedeno je da je, u svojstvu premijera, predsjednika Kriznog stožera Republike Hrvatske i glavnog koordinatora između Kriznog stožera u Sisku i Kriznog stožera hrvatske vlade, zajedno s drugim visokim hrvatskim dužnosnicima u tom razdoblju, bio odgovoran za ubojstvo 130 osoba srpske etničke pripadnosti na području Siska, uključujući i ubojstvo N.T.-a. Također je navedeno da su hrvatske vlasti provele etničko čišćenje u 185 sela u zapadnoj Slavoniji sa srpskim stanovništvom. Ime N.T.-a bilo je na popisu žrtava.

25. Dana 5. lipnja 2012. godine predmet je prebačen Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu.

26. Dana 11. prosinca 2015. godine Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu odbacilo je kaznenu prijavu protiv F.G.-a uz obrazloženje da je Vlada poduzela sve mjere u okviru svoje nadležnosti usmjerene na sprječavanje kaznenih djela, te je zatražila da se svi kazneni postupci protiv počinitelja kaznenih djela povezanih s ratom provode brzo, bez obzira na njihovu etničku pripadnost. Nije bilo naznaka da je F.G. planirao ili naredio izvršavanje bilo kakvih djela koja bi se mogla okvalificirati kao ratni zločin, ni da je znao da su na području Siska počinjeni ratni zločini protiv osoba srpske etničke pripadnosti. U pogledu ubojstva N.T.-a, navedeno je da je istraga u tijeku. Mjerodavni dio te odluke glasi:

„[Postupajući po] kaznenoj prijavi protiv F.G. ... razmatrani su arhivi vlade Republike Hrvatske, odnosno zapisnici sa sjednica Vlade. Iz tih zapisnika, u mjeri u kojoj je to relevantno, proizlazi sljedeće: [Vlada] je osudila sve povrede demokratskih političkih institucija, sve povrede načela vladavine prava, a osobito povrede temeljnih ljudskih prava i sloboda, bez obzira na etničku, vjersku ili drugu pozadinu osoba; Ministarstvo unutarnjih poslova bilo je dužno poduzeti sve radnje s ciljem utvrđivanja identiteta počinitelja kaznenih djela, te pokrenuti relevantne postupke pred ovlaštenim tužiteljima; tijela kaznenog progona bila su dužna obavijestiti vladu Republike Hrvatske o pogrešnim [radnjama] i zlouporabi ovlasti te pokrenuti relevantne postupke u okviru svojih ovlasti; povrede prava i sloboda građana trebale su se rješavati u upravnim i sudskim postupcima u skladu s Ustavom i zakonom. [Iz zapisnika] također proizlazi da je Vlada Republike Hrvatske znala da su neke zločine počinili pripadnici hrvatskih oružanih snaga te da su počinitelji procesuirani, a Vlada je inzistirala da te osobe, bez ikakve razlike u odnosu na pripadnike neprijateljskih snaga, budu pritvorene, te da se protiv njih poduzmu istražni i sudski postupci jer su prebacile ozbiljnu krivnju na demokratski poredak Republike Hrvatske. U nekoliko navrata, Vlada je na svojim sjednicama zatražila izvješća nadležnih vlasti o povredama ljudskih prava, te je zatražila da se istražni i drugi postupci ubrzaju kako bi se razjasnila kaznena djela i kaznili počinitelji, te spriječilo daljnje počinjenje takvih djela. Kako bi se osiguralo funkcioniranje vladavine prava, Vlada Republike Hrvatske donijela je brojne mjere kao što su: vraćanje policije s [dužnosti] obrane na redovne dužnosti koje je doprinijelo boljoj zaštiti građana od svih oblika zlostavljanja; formiranje postrojbi vojne policije čime je osigurana kontrola kretanja naoružanih

osoba; predmeti u kojima je postojala osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo obrađivani su uz ulaganje dodatnih napora. Nakon provedenih izvida u ovom predmetu, ocijenjeno je da je u inkriminiranom razdoblju – koje je bilo razdoblje naj snažnije oružane agresije na Republiku Hrvatsku [koja je podnosila] dodatno opterećenje u pogledu izbjeglica i prognanika – Vlada Republike Hrvatske poduzela sve [mjere] u okviru svoje nadležnosti i ovlasti usmjerene na sprječavanje kaznenih djela. Prema tome, budući da navodi iz kaznene prijave nisu potvrđeni, ocijenjeno je da nema osnovane sumnje koja bi mogla poslužiti kao činjenična osnova za pokretanje kaznenog postupka, zbog čega je kaznena prijava protiv F.G.-a i drugih odbačena rješenjem od 26. srpnja 2007. godine.

...

Nakon analize svih prikupljenih podataka, ocijenjeno je da nema osnovane sumnje da bi F.G. počinio ... ratni zločin protiv civilnog stanovništva na temelju članka 120. Kaznenog zakona ili bilo koje drugo kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti.

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na temelju članka 120. stavka 1. Kaznenog zakona počinila je, *inter alia*, osoba koja, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata, okupacije ili oružanog sukoba, naredi: napad na civilno stanovništvo, naselje ili pojedine civile, kojega je posljedica smrt, teška tjelesna ozljeda ili teško narušavanje zdravlja ljudi; napad protiv civilnog stanovništva bez odabira cilja; ubojstvo, mučenje ili nečovječno postupanje u odnosu na civilno stanovništvo ili nanošenje velike patnje, teške tjelesne ozljede ili teškog narušenja zdravlja u odnosu na civilno stanovništvo; ili raseljavanje [civilnog stanovništva]; ili korištenje mjera zastrašivanja i terora, uzimanje talaca, protuzakonitu deportaciju u koncentracijske logore ili primjenu druge nezakonite mjere pritvora; ili bilo koje druge radnje opisane [u tom članku] koje imaju obilježje ratnog zločina; ili osoba koja počinio neko od gore navedenih djela.

Kazneno djelo ratnih zločina pod zapovjednom odgovornošću počinjeno je u slučajevima kada osoba, u svojstvu zapovjednika, svjesno ne poduzme dužne radnje koje bi trebala poduzeti kako bi spriječila počinjenje ratnog zločina od strane svojih podređenih u vojnoj ili redarstvenoj hijerarhiji.

...

Rezultati [istrage] pokazuju da nema naznaka da je F.G. u inkriminiranom razdoblju planirao ili naredio počinjenje bilo kojeg od djela koja bi se mogla okarakterizirati kao ratni zločin ili da je znao da je ratni zločin protiv stanovništva srpske etničke pripadnosti bio počinjen na području Siska, a nije poduzeo ništa da spriječi ta djela ili [da spriječi] kažnjavanje počinitelja. Iz izvida proizlazi da su određene informacije o kaznenim djelima u Sisku i drugim gradovima u Hrvatskoj na štetu osoba srpske etničke pripadnosti došle do Vlade Republike Hrvatske. Na te je informacije Vlada Republike Hrvatske, na čelu s F.G.-om kao premijerom, reagirala u mjeri i na način u okviru svoje nadležnosti, odnosno, obavijestila je tadašnjeg predsjednika Hrvatske o tim informacijama, kao i druga državna tijela odgovorna za kazneni progon počinitelja kaznenih djela, održala je sastanke na kojima su najteže osuđeni svi nezakoniti postupci prema civilima, te je obavijestila međunarodne organizacije o informacijama koje je primila, što je vidljivo iz prikupljenih dokumenata ... prvenstveno iz zapisnika sjednica Vlade i očitovanja upućenih međunarodnim humanitarnim organizacijama kao što je Helsinki Watch. Treba napomenuti da su tadašnji čelnici policije u Sisku sustavno zataškavali [okolnosti] ratnih zločina počinjenih na štetu civila u Sisku, tako da su [te okolnosti] otkrivene mnogo kasnije, tijekom kaznenog postupka protiv V.M.-a i drugih.

...“

(c) Treća kaznena prijava iz 2016. godine

27. Dana 1. veljače 2016. godine M.B. i P.B., koje je zastupao isti odvjetnik kao i podnositelje zahtjeva, podnijeli su vlastitu kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Zagrebu protiv F.G.-a i I.B.-a, bivšeg predsjednika Kriznog stožera u Sisku. Naveli su da su F.G. i I.B., u svojstvu zapovjednika, naredili napad na civilno stanovništvo na širem području Siska u kojem je ubijeno 130 osoba, uključujući i N.T.-a.

28. Dana 6. Lipnja 2016. istražni sudac Županijskog suda u Zagrebu odbacio je tu prijavu. Tu odluku je 8. prosinca 2016. godine ukinulo izvanraspravno vijeće istog suda, a predmet je vraćen na ponovno odlučivanje radi daljnje istrage.

4. Parnični postupak

29. Dana 23. svibnja 2005. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su Županijskom državnom odvjetništvu zahtjev za naknadu štete u vezi s ubojstvom N.T.-a, ali taj je zahtjev odbijen.

30. Dana 20. rujna 2005. podnositelji zahtjeva podnijeli su Općinskom sudu u Sisku tužbu, tražeći naknadu štete u vezi sa smrću N.T.-a.

31. Dana 10. studenoga 2008. godine prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev podnositelja, presudivši da je nastupila zastara. Tu presudu su potvrdili Županijski sud u Sisku dana 2. rujna 2010. godine te Vrhovni sud Republike Hrvatske dana 16. travnja 2014. godine.

32. Dana 31. ožujka 2015. Godine Ustavni sud je odbacio naknadno podnesenu ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva.

PRIGOVORI

33. Podnositelji zahtjeva prigovaraju na temelju članaka 2. i 14. Konvencije, da je njihov rođak N.T. ubijen zbog srpske etničke pripadnosti, te prigovaraju nedostacima u istrazi o njegovom ubojstvu.

PRAVO

Članak 2. Konvencije

34. Podnositelji zahtjeva prigovorili su nedostacima u istrazi o ubojstvu N.T.-a. Također su tvrdili da je ubijen zbog srpske etničke pripadnosti, a da su domaće vlasti propustile istražiti tu okolnost. Podnositelji zahtjeva

pozvali su se na članke 2. i 14. Konvencije. Sud će, kao gospodar pravne karakterizacije činjenica predmeta, ispitati ovaj prigovor samo na temelju članka 2. Konvencije (usporedi s predmetima *Treskavica protiv Hrvatske*, br. 32036/13, stavak 31., 12. siječnja 2016.; *Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske*, br. 72152/13, stavak 52., 6. rujna 2016.; *Borojević i drugi protiv Hrvatske*, br. 70273/11, stavak 32., 4. travnja 2017.; *M. i drugi protiv Hrvatske*, br. 50175/12, stavak 52., 2. svibnja 2017.; *Trivkanović protiv Hrvatske*, br. 12986/13, stavak 43., 6. srpnja 2017.; i *Zdjelar i drugi protiv Hrvatske*, br. 80960/12, stavak 51., 6. srpnja 2017.) koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„1. Pravo svakoga na život zaštićeno je zakonom.

...“

1. Tvrdnje stranaka

35. Vlada je tvrdila da zahtjev nije bio podnesen u šestomjesečnom roku. Tvrdila je da se šestomjesečno razdoblje ne može povezati ni s parničnim postupkom, ni s kaznenom istragom glede navoda u odnosu na F.G.-a, budući da su se ti navodi odnosili na vojnu operaciju pod kodnim imenom „Noćna straža“, a ne na ubojstvo N.T.-a. Podnositelji zahtjeva nisu pokazali nikakav interes za istragu ubojstva N.T.-a.

36. Podnositelji zahtjeva nisu se o tome očitovali.

2. Ocjena Suda

37. Mjerodavna opća načela u pogledu šestomjesečnog roka izložena su u predmetu *Milić protiv Hrvatske* (no. 38766/15, stavci 25. - 30., 25. siječnja 2018.). Iz tih načela proizlazi da tužba radi naknade štete, bilo u cilju ostvarivanja zadovoljštine zbog smrti ili zbog povrede službene dužnosti u tijeku istrage, bez zaključaka kaznene istrage, ne daje mogućnost utvrđivanja identiteta počinitelja, a još manje utvrđivanja njihove odgovornosti. Prema tome, mjerodavno domaće pravno sredstvo za prigovor podnositelja, koje je potencijalno moglo ponuditi odgovarajuću zadovoljštinu, bila je kaznena istraga.

(a) U pogledu istrage o navodima u odnosu na F.G.-a

38. Čak i uz pretpostavku da, u odnosu na kaznenu prijavu koju su pokrenuli Zajednica Srba u Republici Hrvatskoj i M.B. i P.B., podnositelji zahtjeva mogu uvjeriti Sud da su „žrtve“ navodne povrede u smislu članka 34. Konvencije, Sud smatra da je ovaj dio njihovog zahtjeva nedopušten zbog razloga navedenih u nastavku.

(i) Prva kaznena prijava iz 2007. godine

39. Sud napominje da je Županijsko državno odvjetništvo u Sisku odbacilo prvu kaznenu prijavu, dana 26. srpnja 2007. godine. Nakon toga,

nije bilo nikakve „istrage u tijeku“ u tradicionalnom smislu jer nisu poduzeti nikakvi daljnji koraci. Poštivanje pravila o šest mjeseci u odnosu na taj prigovor treba ocjenjivati zasebno (usporedi s predmetom *Amine Güzel protiv Turske*, br. 41844/09, stavak 32., 17. rujna 2013.).

40. U travnju 2012. godine, mnogo godina nakon okončanja gore navedenog postupka, Zajednica Srba u Republici Hrvatskoj podnijela je novu kaznenu prijavu Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku protiv F.G.-a, navodeći da je počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva i bio odgovoran za ubojstvo 130 osoba srpske etničke pripadnosti na području Siska, uključujući i ubojstvo N.T.-a. Pokretanje nove istrage dovelo je do odluke Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu od 11. prosinca 2015. godine kojom je odbačena kaznena prijava protiv F.G.-a uz obrazloženje da je Vlada poduzela sve mjere u okviru svoje nadležnosti usmjerene na sprječavanje kaznenih djela, te je zatražila da se svi kazneni postupci protiv počinitelja kaznenih djela povezanih s ratom provode brzo, bez obzira na njihovu etničku pripadnost.

41. Sljedeća kaznena prijava protiv F.G.-a podnesena je 2016. godine, a u njoj se navodi njegova odgovornost za ubojstvo brojnih osoba, uključujući i N.T.-a. Predmetna istraga još uvijek je u tijeku.

42. Bilo bi pogrešno smatrati da je oživljavanje postupovne obveze Republike Hrvatske na temelju članka 2., nakon podnošenja nove kaznene prijave, nastavak njezine prvotne obveze da provede istragu, jer bi to dovelo do toga da se državu može prozivati za skrivljena odugovlačenja do kojih je došlo prije mnogo godina. Takav retroaktivni učinak mogao bi odvratiti Vlade od poduzimanja bilo kakvih dobrovoljnih koraka koji bi prije svega mogli dovesti do oživljavanja postupovne obveze na temelju članka 2. (usporedi s predmetima *Harrison i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluka), br. 44301/13, 44679/13 i 44384/13, stavak 58., 25. ožujka 2014., i *Mileusnić i Mileusnić-Espenheim protiv Hrvatske*, br. 66953/09, stavak 51., 19. veljače 2015).

43. Stoga, u onoj mjeri u kojoj su podnositelji zahtjeva prigovorili nedostacima u istrazi provedenoj povodom prve kaznene prijave, Sud napominje da je ona dovršena u srpnju 2007. godine, a zahtjev je podnesen Sudu 19. listopada 2015. godine.

44. U skladu s tim, taj prigovor podnesen je nepravovremeno, te se mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

(ii) *Druga i treća kaznena prijava iz 2012. i 2016. godine*

45. M.B. i P.B., koje je zastupao isti odvjetnik kao i podnositelje zahtjeva, podnijeli su vlastitu kaznenu prijavu dana 1. veljače 2016. godine protiv F.G.-a i I.B.-a, bivšeg predsjednika Kriznog stožera u Sisku, u pogledu navodne zapovjedne odgovornosti za ubojstvo osoba srpske etničke pripadnosti na širem području Siska, uključujući i ubojstvo N.T.-a. Sud napominje da su nacionalne vlasti prvo odbile pokrenuti istragu, ali je tu

odluku naknadno ukinuo Županijski sud u Zagrebu 8. prosinca 2016. Godine, te je istraga još uvijek u tijeku.

46. U skladu s tim, taj je dio zahtjeva preuranjen te se mora odbaciti na temelju članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

(b) U pogledu istrage o zapovjednoj odgovornosti snaga prisutnih na području u kritično vrijeme ili pojedinačnoj odgovornosti počinitelja

(i) Razdoblje prije 24. rujna 2015. godine

47. Sud napominje da je policijska istraga pokrenuta 2003. godine (vidi stavak 7. ove odluke). Podnositelji zahtjeva svoj su zahtjev Sudu podnijeli 19. listopada 2015. godine, otprilike 24 godine nakon smrti N.T.-a. Istraga je i dalje formalno bila u tijeku kada je zahtjev podnesen (usporedi s predmetom *Utsmiyeva i drugi protiv Rusije* (odluka), br. 31179/11, stavak 34., 26. kolovoza 2014., i *Kukavica protiv Hrvatske* (odluka), br. 79768/12, stavak 27., 2. lipnja 2015.).

48. Istraga je bila u zastoju između listopada 2005. godine i 11. rujna 2015. godine (vidi stavke 8. i 14. ove odluke). Stoga se postavlja pitanje jesu li podnositelji zahtjeva trebali u tom razdoblju zaključiti da neučinkovitost istrage od njih zahtijeva da podnesu zahtjev Sudu.

49. Gore spomenuto razdoblje neaktivnosti istrage trajalo je gotovo pet godina. Sud smatra da se svaki izostanak svijesti podnositelja da je istraga postala neučinkovita, unatoč tako značajnom zastoju u postupku, može pripisati njihovom vlastitom nemaru (vidi, primjerice, *Findik i Kartal protiv Turske* (odluka), br. 33898/11 i 35798/11, stavak 15., 9. listopada 2012.).

50. Ovaj se predmet odnosi na nasilnu smrt. Pri primjeni šestomjesečnog roka za podnošenje zahtjeva u takvim situacijama, sljedeća razdoblja između zadnjeg relevantnog procesnog koraka domaćih vlasti i podnošenja zahtjeva Sudu smatrana su predugima: u predmetima *Radićanin protiv Hrvatske* ((odluka), br. 75504/12, stavak 29., 19. svibnja 2015.) i *Grubić protiv Hrvatske* razdoblje je trajalo dulje od devet godina ((odluka), br. 56094/12, stavak 24., 9. lipnja 2015.); u predmetu *Aydin i drugi protiv Turske* ((odluka), br. 46231/99, 26. svibnja 2005.) razdoblje je trajalo otprilike sedam godina; a u predmetu *Bulut i Yavuz protiv Turske* ((odluka), br. 73065/01, 28. svibnja 2002.) trajalo je otprilike šest godina. U ostalim predmetima to je razdoblje trajalo između tri godine i šest mjeseci te jedne godine i osam mjeseci (u predmetu *Gojević-Zrnić i Mančić protiv Hrvatske* (odluka), br. 5676/13, stavak 31., 17. ožujka 2015.), a u predmetu *Bayram i Yildirim protiv Turske* ((odluka), br. 38587/97, 29. siječnja 2002.) razdoblje je trajalo tri godine i šest mjeseci; u predmetu *Finozhenok protiv Rusije* ((odluka), br. 3025/06, 31. svibnja 2011.) trajalo je tri godine; u predmetu *Deari i drugi protiv bivše jugoslavenske republike Makedonije* ((odluka), br. 54415/09, stavak 49., 6. ožujka 2012.) trajalo je dvije godine i šest

mjeseci; u predmetu *Elsanova protiv Rusije* ((odluka), br. 57952/00, 15. studenoga 2005.) razdoblje je trajalo dvije godine; a u predmetu *Gusar protiv Moldavije i Rumunjske* ((odluka), br. 37204/02, stavak 17., 30. travnja 2013.) trajalo je jednu godinu i osam mjeseci.

51. Sud primjećuje da se od podnositelja, kao supruge i djece žrtve povrede koju navode, moglo očekivati da će primijeniti dužnu pažnju i poduzeti sve potrebne mjere kako bi se informirali o tijeku istrage o ubojstvu njihovog supruga/oca. Izostanak aktivnosti u istrazi tako ozbiljnog zločina toliko dugo vremena trebao ih je potaknuti na odgovarajuće zaključke (vidi, na primjer, *Açiş protiv Turske*, br. 7050/05, stavak 42., 1. veljače 2011.).

52. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da podnositelji nisu uvjerljivo dokazali da je dolazilo do neke vrste napretka koji bi opravdao njihovu neaktivnost dužu od devet godina. Zastoj istrage dogodio se u studenom 2005. godine, značajno prije podnošenja zahtjeva Sudu, 19. listopada 2015. godine (usporedi s gore citiranim predmetom *Finozhenok*). Sud smatra da su podnositelji, nakon zastoja u istrazi, trebali zaključiti da je istraga neučinkovita, značajno prije nego što su podnijeli zahtjev, a svakako više od šest mjeseci prije tog vremena.

53. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da se dio ovog zahtjeva koji se odnosi na istragu prije rujna 2015. godine mora odbaciti zbog nepoštivanja šestomjesečnog roka propisanog člankom 35. stavkom 1. Konvencije (usporedi predmete *Opačić i Godić protiv Hrvatske* (odluka), br. 38882/13, stavak 30., 26. siječnja 2016.; *Obajdin protiv Hrvatske*, br. 39468/13, stavci 34. i 35., 4. srpnja 2017.; i gore citirani predmet *Milić*, stavci 36. i 37.).

(ii) Razdoblje nakon 24. rujna 2015. godine

54. Što se tiče mjera poduzetih nakon 24. rujna 2015. godine, Sud ponavlja da ako informacije koje navodno na novi način prikazuju okolnosti smrti, dođu u javnu domenu, može doći do obveze provedbe nove istrage o smrti (vidi *Hackett protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluka), br. 34698/04, 10. svibnja 2005.; *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 32457/04, stavci 66. - 67., 27. studenoga 2007.; *Williams protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluka), br. 32567/06, 17. veljače 2009.; *Gasyak i drugi protiv Turske*, br. 27872/03, stavak 60., 13. listopada 2009.; te gore citirani predmet *Harrison i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavak 51.). Ne može bilo koji navod ili tvrdnja izazvati novu obvezu provedbe istrage na temelju članka 2. Konvencije. Bez obzira na to, s obzirom na temeljnu važnost ove odredbe, državne vlasti moraju biti osjetljive na sve informacije ili materijal koji potencijalno može ili izazvati sumnju u zaključke ranije istrage ili omogućiti nastavak prethodne istrage u kojoj nije bilo moguće izvesti zaključke (vidi gore citirani predmet *Brecknell*, stavak 70.)

55. Glede ovog predmeta, Sud napominje da je u rujnu 2015. godine Županijsko državno odvjetništvo u Sisku zatražilo od policije dodatne informacije, te ju je uputilo da provode daljnje obavijesne razgovore i utvrdi koja je jedinica hrvatske vojske bila raspoređena u Blinjski Kut i Komarevo u razdoblju od sredine rujna do sredine listopada 1991. godine. Od policije je zatraženo i da utvrdi identitet nekoliko pripadnika hrvatske vojske koje su spomenuli svjedoci (Z.Š., Ž.B. i M.S.) i da s njima obavi obavijesni razgovor (vidi stavak 14. ove odluke). To se svakako može smatrati važnim novim dokazom.

56. Uzimajući u obzir mjere koje su do sada poduzele vlasti tužene države i činjenicu da je ta istraga još uvijek u tijeku, Sud smatra da se ovaj dio zahtjeva mora smatrati preuranjenim i nedopuštenim u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije. Ukoliko podnositelji zahtjeva ne budu zadovoljni napretkom koji je postignut ili, po završetku istrage, ne budu zadovoljni ishodom, ostaje im otvorena mogućnost daljnjeg podnošenja zahtjeva Sudu (vidi, za usporedbu, gore citirani predmet *Harrison i drugi*, stavak 59., i *Z i drugi protiv Hrvatske* (odluka), br. 57812/13, stavak 46., 21. travnja 2015.).

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 12. srpnja 2018.

Abel Campos
Tajnik

Kristina Pardalos
Predsjednica

© 2018 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.